తెలుగు కళాసమితి (న్యూజెర్సీ) ఉగాది మినీ కథల పోటీలో రు. 150 గెలుపొందిన రచన

వైరుధ్యం

వాలిశిరీష

''అమ్మా! ఓమ్మా జరంత నీళ్ళు పోయిండ్రి''

నెత్తిమీద పనిచేసేటప్పుడు కట్టుకున్న గుడ్డ తీసి దులుపుకుంటూ యాదమ్మ కేకేసింది. వెనకాలే పోచయ్య సన్నగా ''గింత అన్నం పెట్టుండ్రి'' అని తల్లికి వత్తాసుగా అరిచాడు.

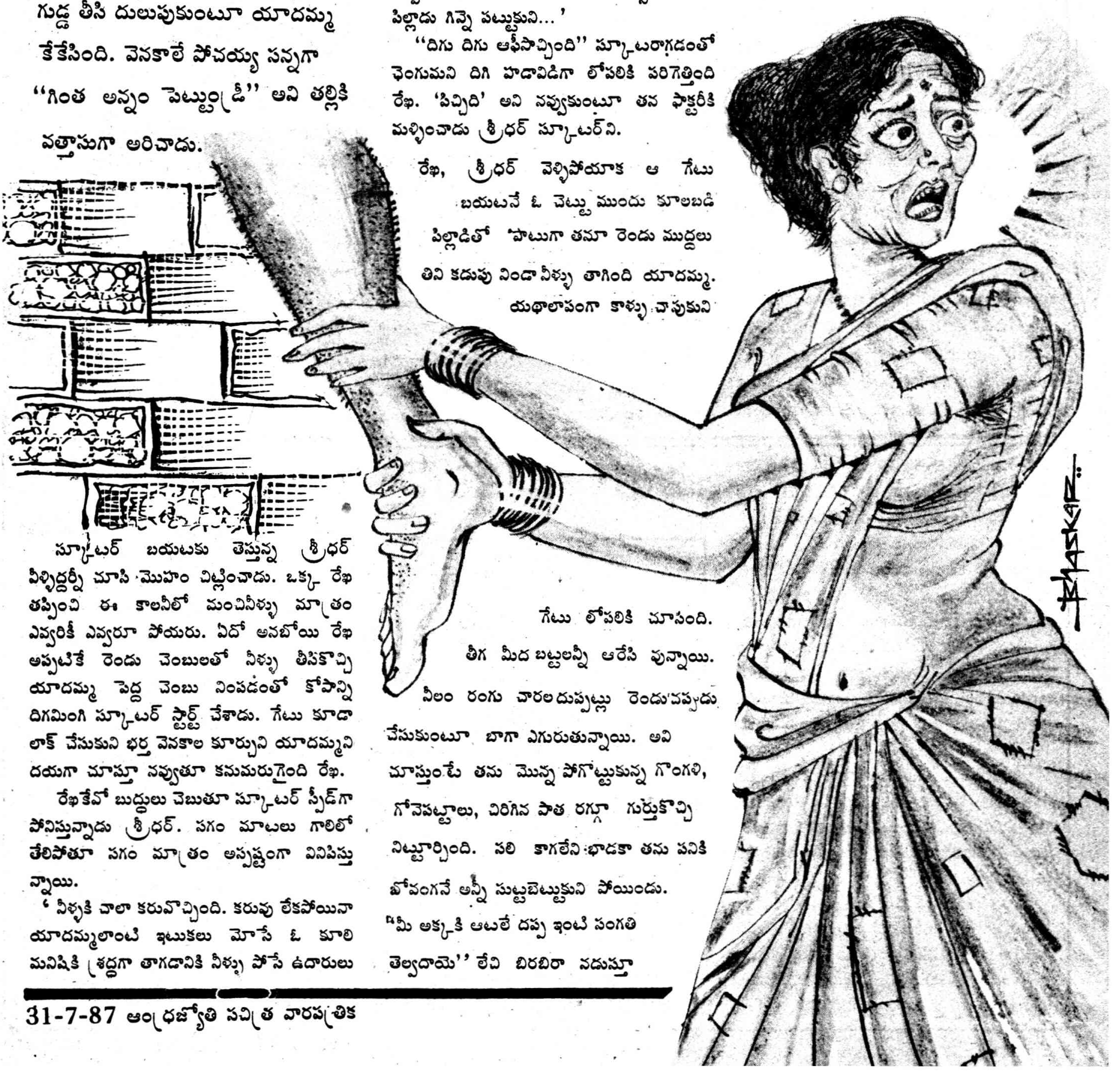

స్కూటర్ బయటకు తెస్తున్న శ్రీధర్ వీళ్ళిద్దర్నీ చూసి మొహం చిట్లించాడు. ఒక్క రేఖ తప్పించి ఈ కాలనీలో మంచినీళ్ళు మాత్రం ఎవ్వరికీ ఎవ్వరూ పోయరు. ఏదో అనబోయి రేఖ అప్పటికే రెండు చెంబులతో నీళ్ళు తీసికొచ్చి యాదమ్మ పెద్ద చెంబు నింపడంతో కోపాన్ని దిగమింగి స్కూటర్ స్టార్ట్ చేశాడు. గేటు కూడా లాక్ చేసుకుని భర్త వెనకాల కూర్చుని యాదమ్మని దయగా చూస్తూ నవ్వుతూ కనుమరుగైంది రేఖ.

రేఖకేవో బుద్ధులు చెబుతూ స్కూటర్ స్పీడ్‌గా పోనిస్తున్నాడు శ్రీధర్. సగం మాటలు గాలిలో తేలిపోతూ సగం మాత్రం అస్పష్టంగా వినిపిస్తున్నాయి.

'నీళ్ళకి చాలా కరువొచ్చింది. కరువు లేకపోయినా యాదమ్మలాంటి ఇటుకలు మోసే ఓ కూలి మనిషికి శ్రద్ధగా తాగడానికి నీళ్ళు పోసే ఉదారులు లేరు. అయినా ఆ మేస్త్రీ పాపం ఈ కూలి వాళ్ళందరికీ నీళ్ళు ఏర్పాటుచేయకూడదా? నిజానికి యాదమ్మా తమా ఇద్దరూ పొట్ట చేత్తో పట్టుకుని బయటకు పరుగు తీస్తున్నవాళ్ళే. అయినా ఆ పరుగులో ఎంత తేడా?

'ఎక్కడ పని దొరికితే అక్కడికి చేరి తాత్కాలికంగా డేరాలేసుకుని బ్రతికే యాదమ్మలాంటి వాళ్ళు పిల్లల్ని కంటారు కాని తామున్న దుర్భరమైన పరిస్థితుల నుంచి జ్ఞానంగా ఆలోచించి ఆ పిల్లల భవిష్యత్‌కి కొత్త మార్గాలు వెతకలేరు. వాళ్ళ బ్రతుకుల్లో అపసవ్యత పాపం వాళ్ళకే ఆలోచనా నేర్పదు కదా? తన కొడుకు వయస్సు వాడే ఆ పిల్లాడు గిన్నె పట్టుకుని...'

''దిగు దిగు ఆఫీసొచ్చింది'' స్కూటరాగడంతో ఛెంగుమని దిగి హడావిడిగా లోపలికి పరిగెత్తింది రేఖ. 'పిచ్చిది' అని నవ్వుకుంటూ తన ఫాక్టరీకి మళ్ళించాడు శ్రీధర్ స్కూటర్‌ని.

రేఖ, శ్రీధర్ వెళ్ళిపోయాక ఆ గేటు బయటనే ఓ చెట్టు ముందు కూలబడి పిల్లాడితో పాటుగా తనూ రెండు ముద్దలు తిని కడుపు నిండా నీళ్ళు తాగింది యాదమ్మ. యథాలాపంగా కాళ్ళు చాపుకుని గేటు లోపలికి చూసింది. తీగ మీద బట్టలన్నీ ఆరేసి వున్నాయి. నీలం రంగు చారల దుప్పట్లు రెండు'టప్పుడు చేసుకుంటూ బాగా ఎగురుతున్నాయి. అవి చూస్తుంటే తను మొన్న పోగొట్టుకున్న గొంగళి, గోనెపట్టాలు, చిరిగిన పాత రగ్గూ గుర్తుకొచ్చి నిట్టూర్చింది. చలి కాగలేని బాధకా తను పనికి పోవంగనే అన్నీ సుట్టబెట్టుకుని పోయిండు. ''మీ అక్కకి ఆటలే దప్ప ఇంటి సంగతి తెల్వదాయె'' లేచి బిరబిరా నడుస్తూ తిట్టుకోసాగింది.

''ఎవురే! దొంగోడేగా అన్నీ నూకిండు'' తల్లితో సమానంగా నడవడానికి ఎగిరెగిరి గంతులేస్తూ అన్నాడు పోచయ్య. ఆమేదో గొణుక్కుంటూ తను పనిచేసే చోటుకి బోయి గమేళా నిండా ఇసక పోసుకుని సిమెంటు కలుపుతున్న చోటుకి నడిచింది. అంత పనిలోనూ ఎగురుతున్న దుప్పట్లు

రచయిత్రి స్వపరిచయం

బాల్యం బంటుమిల్లి, విజయవాడలలో గడిచింది. హైస్కూలు చదువు విజయవాడ పి.వి.ఆర్. స్కూల్లో, కాలేజీ చదువు యస్సారార్‌లోను జరిగాయి. ఉద్యోగ రీత్యా కూడా ఓ ఆరేళ్ళు విజయవాడలోనే వుండిపోవడం వల్ల విజయవాడన్నా, ఏలూరు రోడ్డన్నా, అక్కడి స్నేహితులన్నా హృదయంలో ఓ పక్షపాతపు పులకింత నాకు కలుగుతూ వుంటుంది. ప్రస్తుతం హైదరా బాద్‌లో బాలానగర్ బ్రాంచిలో బ్యాంకాఫ్ ఇండియాలో ఉద్యోగం. వ్రాసే అలవాటు చాలాకాలంగా వున్నా రచనకీ రచనకీ మధ్య వ్యవధి బాగా వుంచడం ఓ నిర్లిప్తమైన అలవాటు నాకు. సాహిత్యమనేది ఓ సంస్కార వంతమైన సాంఘిక బాధ్యత. కళాత్మకమైన మానసిక చైతన్య దీపిక. కాని దురదృష్టవశాత్తు వ్యాపార ధోరణిలో ఎంత వికృతంగా తయారయి సమాజానికి కాలుష్యాన్ని అందిస్తూ వుందో కొత్తగా చెప్పనక్కరలేదు. పాఠకుల అభిరుచి అనే ఆత్మవంచనలోంచి బయటపడితే సాహిత్య విలువలు రక్షింపబడతాయి.

ఇద్దరు పిల్లలు. పేర్లు అరుణ్, అపర్ణ. భేషజాలు తెలియని స్నేహితులు, పాత పాటలు, ప్రకృతి దృశ్యాలు నా ఇష్టాలు.

— దాసరి శిరీష, హైదరాబాద్

కనిపిస్తూ కవ్విస్తూ మనసుని బాధ పెడుతున్నాయి. మిట్ట మధ్యాహ్నం వరకు పనిచేసి, బిడ్డకి పాలిద్దామని గుడిసె వైపుకి నడిచింది. పైన నెత్తి కాలుతూనే వుంది. చుట్టూరా ఉండీ ఉండీ చలి గాలు లొస్తున్నాయి. గుడిసెలో పది నెలల బిడ్డకి పాలిచ్చి, 'ఈ రాత్రి పిల్లలకు ఏం కప్పేదునా!' అని విచారిస్తూ పిల్లని గుడ్డ ఉయ్యాల్లో వేసింది. దూరంగా ఆడు తున్న పెద్ద కూతుర్ని పిల్చి రెండు తగల్నిచ్చి గుడిసెలో పిల్ల దగ్గర కాపలా వుంచి మళ్ళీ పనికి బయల్దేరింది. దారిలో మళ్ళీ ఆ గేటే... ఆ ఇంటి మీదుగానే పనికి పోవాలి. గేటుదగ్గరాగి దూరంగా వున్న నిమ్మచెట్టుని చూస్తూ 'కాయలు బాగుండయ్యి. ఆ యమ్మ మంచిది! అడిగితే ఇచ్చేది దుండె' అనుకుంటూ కరివేపాకు చెట్టుని చూసింది. కదలబోతుండగా గాలితో ఆడుకుంటున్న దుప్పట్లు అల్లరిగా పిలిచాయి. నిలబడిపోయి బట్టలవైపే చూస్తూ 'ఒక్క దుప్పటు తీసుకుందునా? పోరలు సలికాగలేరు. ఆయమ్మకేం దక్కువ? ఇది బోయినా ఎంటనే తెచ్చుకునేటందుండె. సంటిబిడ్డ పెయ్యికి ఎంత కష్టం?' ఆశగా చూస్తూండిపోయింది.

యాదమ్మ చుట్టూ చూసింది. మధ్యాహ్నం కావడం వల్ల ఎవరూబయట తిరగడంలేదు. అందరిళ్ళ తలుపులూ మూసేసి వున్నాయి. ఇళ్ళన్నీ దూరదూరంగా వున్నాయి. ఏం జరిగినా తొంగి చూసి అదిలించే పరిస్థితి లేదక్కడ. యాదమ్మ కేదో తెగింపు కలిగి పొట్టిగా వున్న ప్రహరీ మీద కెక్కి లోపలికి దిగింది. కులాసాగా, సరదాగా ఆగి ఆగి అన్నీ చూసుకుంటూ ఇల్లు వెనకభాగం ఎలా వుంటుందో చూద్దామని పెరదులోకి వెళ్ళింది. అక్కడ కనబడ్డ దృశ్యం చూసి నిర్ఘాంతపోయింది.

దుబ్బు తలతో, మాసిన బట్టలతో వున్న ఓ ఇరవయ్యేళ్ళ కుర్రాడు పనిమనిషి త్వరగా వస్తుందని బాత్‌రూంలో రేఖ వదిలిన అంట్ల గిన్నెలన్నీ మూట గట్టుకుంటున్నాడు. మధ్య మధ్య బాత్‌రూం నుంచి వంట గది కున్న ద్వారం తెరవడానికి ప్రయత్ని స్తున్నాడు. యాదమ్మ తెప్పరిల్లి "ఎవ్వుడా దొంగ భాడకావ్?" అంటూ జుట్టు పట్టుకుంది. వాడు ఎర్రబడ్డ కళ్ళతో నిర్లక్ష్యంగా చూశాడు. ఉర్దూలో ఏదో మాట్లాడుతూ లేచి సంచి భుజానికి తగిలించు కున్నాడు. కోపంగా ఊగిపోతూ వాడిమీద కల బడింది. ఒక్క తోపు తోసి లాఘవంగా గోడెక్కి దూకబోయాడు. మెరుపులా అతని కాలు పట్టుకుని "ఓ యన్నో రండ్రి... ఆయమ్మ కొలువుకి బోతే నక్కలా వచ్చి అన్నీ దోసుకుబోతుండు. సెట్టుకు కట్టేసి బాదాలి జల్దీ రండ్రీ..." అని తాపీ పనిలో వున్న వాళ్ళందరికీ వినబడేలా కేకలేయసాగింది.

●

కథా చక్రవర్తి

ప్రసిద్ధ రచయిత ప్రేమ్‌చంద్ జయంతి జులై 31

సంఘ సంస్కరణయే ముఖ్యోద్దేశ్యంగా 1907లో సాహితీ రంగంలోకి అడుగుపెట్టిన ప్రేమ్‌చంద్ జులై 31వ తేదీన జన్మించాడు. సాహిత్యం జీవితంకోసం అని చాటిచెప్పిన మహారచయిత ప్రేమ్‌చంద్. ఈయన మొట్టమొదటి కథ 'సంసార్‌కా సబ్‌సే అన్ మోల్ రతన్' అని జమానా పత్రికలో ప్రచురిత మైంది. ఈయనకు నవాబ్‌రాయ్ అని కలం పేరు కూడా వుంది. ఈ పేరుతో 'సోజేవతన్' అనే కథల సంపుటి కూడా వెలువడింది. ఇది స్వాతంత్ర్యోద్యమ సమయంలో వెలువడడం వల్ల ప్రజలపై చాలా ప్రభావం చూపింది. ఆంగ్ల ప్రభుత్వం ఈ కథల సంపుటిని నిషేధించి ప్రతులన్నింటిని కాల్చేసింది.

ప్రేమ్‌చంద్ మొదటి నవల 'వారా.' దీని ఇతివృత్తం భారత స్వాతంత్ర్య పోరాటాన్ని గురించి. స్త్రీ సమస్య, వేశ్యా సమస్యలు ప్రతిబింబించిన నవల 'సేవాసదన్.' మొదట ఉర్దూలో రాయబడి తరువాత హిందీలోకి అనువదింపబడింది.

డిప్యూటీ ఇన్‌స్పెక్టర్ ఆఫ్ స్కూల్స్.గా పనిచేస్తూ ప్రయివేటుగా బి.ఎ. పరీక్ష కట్టి పాసయ్యారు. ఆ తరు వాత 1918-1922లో రచించిన నవల 'ప్రేమా శ్రమ్' ఇది ప్రేమ్‌చంద్ మొట్టమొదటి పెద్ద నవల. జమిందారీ వ్యవస్థ, రైతుల, కూలీల సమస్యల్ని, గ్రామీణ ప్రజా జీవనానికి అద్దం పట్టిన నవల. ఈయన నవలలో ప్రముఖమైనది 'నిర్మల'. స్త్రీ వ్యక్తిత్వం మరియు వరకట్న సమస్యల్ని గూర్చి ముందుగానే చాటిచెప్పిన నవల ఇది.

1920లో జలియన్ వాలాబాగ్ దురంతం జరిగి, స్వాతంత్ర్యోద్యమం ఉధృతమైనపుడు శ్రీ ప్రేమ్‌చంద్. గాంధీజీ ఆశయాలకు ప్రభావితుడై తన ఉద్యోగానికి రాజీనామా ఇచ్చి ఉద్యమంలో ప్రవేశించారు.

1932లో ఆరోగ్యం దెబ్బతిన్న పరిస్థితిలో కూడా అతను రైతు కూలీల సమస్యలు, సామాజిక, ఆర్థిక, దైనందిన జీవన స్థితిగతులను గూర్చి ఒక నవలను రచించారు. ఆ నవలే ఎంతో పేరు పొందిన 'గోదాన్.' చిట్టచివరి అసంపూర్తి నవల 'మంగళసూత్రం.' ఇది కొన్ని అధ్యాయాలు మాత్రమే పూర్తిచేయబడి ప్రేమ్‌చంద్ తీవ్ర అనారోగ్యం వలన మధ్యలోనే ఆగిపోయింది.

యువ రచయితలను ప్రోత్సహిస్తూ, రచనలు చేసి హిందీ సాహితీ ప్రపంచంలో నవలా చక్రవర్తిగా నిలిచి పోయాడు. మనోరంజకమైన సాహిత్యాన్ని అందించడమే ముఖ్యోద్దేశ్యముగా కాక, సామాజిక స్పృహను ఆధారం చేసుకొని రాయడమే తన రచనలకు నియమంగా పెట్టు కున్నాడు ప్రేమ్‌చంద్. సమాజంలోని మూఢనమ్మకా లను, రాజకీయ కుళ్ళును, రైతుకూలీల దయనీయ గాథలు, సమాజ కట్టుబాట్లను, కబంధ హస్తాలలో నలిగి పోతున్న స్త్రీ వేదనలను సాహితీలోకానికి అందించాడు ప్రేమ్‌చంద్. ప్రేమ్‌చంద్ రాసిన 175 కథలు ఉర్దూలోకి అనువదింపబడ్డాయి. ప్రేమ్‌చంద్ ప్రావీ ణ్యాన్ని, సాహితీ సేవను గుర్తించి ఆంగ్ల ప్రభుత్వం రాయ్‌సాహెబ్ బిరుదుతో సత్కరించింది. విపరీతమైన అనారోగ్యంతో ప్రేమ్‌చంద్ 1936 అక్టోబర్‌లో కాశీలో మరణించారు.

—గొల్లపూడి శైలజ